

Načela osiguranja kvaliteta na sveučilištima u Velikoj Britaniji – primjer sociologije

Mirko Petrić

Odjel za sociologiju
Sveučilište u Zadru

Predavanje u okviru ciklusa
Bologna na sociologiji

Sveučilište u Zadru, 12. VI 2006.

Bolonjski proces

reforma visokog obrazovanja
na europskoj razini

aktualne preokupacije

kvalifikacijski okvir

osiguranje kvalitete

Bolonjski proces

Hrvatska uključena

značajan doprinos EU integraciji
i modernizaciji zemlje

Bolonjski proces

nepotpuna provedba

- razina općeg okvira / programa
- varijabla kvalitete ustanova i osoblja
neuključena

/osim implicate i minimalno/

Izvješće za OECD

hrvatski stručnjaci - 2006

višestruke poteškoće pri *procjeni*
i
osiguranju kvalitete
u hrvatskom visokom školstvu

Izvješće za OECD

predviđena dva mehanizma:

- izdavanje dopusnica (MZOS)
accreditation

-procjena kvalitete (NV)
quality assessment

Izvješće za OECD

načelne poteškoće

- rascjepkanost sveučilišta
(pravna osobnost fakulteta)
- posvemašnja centraliziranost procesa
(nedostatak prave, odgovorne
autonomije sveučilišta)

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- nepostojanje prikladnog zakonodavnog okvira i sustava pravila
- nedovoljna financijska i kadrovska potpora Nacionalnom vijeću
- nedostatak povratne informacije sa sveučilišta
/razlog : rascjepkanost/

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- nesustavnost i neprikladna uporaba
indikatora kvalitete
/nereagiranje ondje gdje su postojali/
- pojmovi odgovornosti i samovrednovanja
=
nepoznati hrvatskoj akademskoj
zajednici

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- nepostojanje svijesti sveučilišta o potrebi postojanja i mogućnostima sustava osiguranja kvalitete
- nedostatak kolektivne odgovornosti za ukupnost funkcioniranja ustanove

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- nedovoljno razvijena “kultura kvalitete”
- otpor akademskom samovrednovanju
 - ako postoji samovrednovanje,
nema strateškog planiranja

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- nedostatak svijesti o misiji sveučilišta u zajednici
- + odgovornosti prema zajednici
- svođenje pojma kvalitete na studentsko vrednovanje nastavnika

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- nedostatak samovrednovanja i izvješćivanja
/fakultetska, sveučilišna, nacionalna razina/
- neuspješna primjena internih mjera za osiguranje kvalitete
/Zagreb, Rijeka/

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- sumnja nastavnog osoblja i studentske populacije

/u mogućnost promjene na temelju anketa/

- nerazumijevanje svrhe vrednovanja
/brkanje pojmova “kontrola kvalitete” i “osiguranje kvalitete”/

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- nedovoljna obaviještenost, nedovoljno
promicanje pojma

/na svim razinama/

- otpor nastavnog osoblja promjenama

/nedostatak institucionalne motivacije/

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- nepoticanje i nenagrađivanje
izvrsnosti

/nepostojanje standardiziranog mehanizma
na ustanovama/

- kadrovska politika nezasnovana na
potrebama razvoja

/+ograničenje zapošljavanja u javnom sektoru/

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- nedovoljna definiranost planova upisa i ciljeva studiranja
- nepostojanje strateških planova
/ kao ni akcijskih planova koji bi im trebali prethoditi/

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- pogrešno tumačenje sveučilišne autonomije
- konflikt interesa u procjeni kvalitete znanstvenih projekata
/ prihvaćenost projekata 85-90%/

Izvješće za OECD

specifične poteškoće

- neuspostavljen odnos uloženoga i dobivenoga
/input : output/
- teško ga je uspostaviti kad nema indikatora i standardiziranih sustava podataka

Velika Britanija

- sveučilišna i znanstvena
zajednica

najduža tradicija + najrazvijeniji sustav
osiguranja kvalitete u Europi

/istaknuta uloga u ENQA/

prethodne definicije

mjesto “osiguranja kvalitete”

nadziranje kvalitete

quality control

upravljanje kvalitetom

quality management

osiguranje kvalitete

quality assurance

unapređivanje kvalitete

quality improvement

“osiguranje kvalitete”

industrijski kontekst

obuhvaća ukupni lanac
plasmana proizvoda:

- konceptualizacija
- razvoj → proizvodnja → instalacija
- servisiranje → dokumentacija

“osiguranje kvalitete”

industrijski kontekst

obuhvaća cijeli proizvodni proces:

- kvaliteta sirovina → komponente i sastavljanje proizvoda
- usluge povezane s proizvodnjom
 - upravljanje sustavom
 - inspekcijski nadzor

“osiguranje kvalitete”

industrijski kontekst

slogani:

“fit for purpose”

/”prikladnost svrsi”/

“do it right the first time”

/”odmah dobro”/

PDCA / “Plan-Do-Check-Act/

/”planiraj-učini-provjeri-djeluj”/

“osiguranje kvalitete”

- akademski kontekst = drukčiji

- sličnost = obuhvaća
sve elemente sustava

/znanosti i visokog školstva/

“indikatori učinkovitosti”

područja

- nastava
- znanstvena djelatnost
 - usluge društvu
 - resursi i financije
- procesi i administracija

“indikatori uspješnosti” / strategija

kvaliteta = visok stupanj podudarnosti
postavljenih ciljeva i njihove realizacije

strateško planiranje → gdje smo sada,
gdje želimo biti za 5 godina

Velika Britanija

/u EU kontekstu/

duga tradicija “osiguranja
kvalitete”

visok stupanj njezine
institucionaliziranosti

primjerna i proturječna

/u aktualnim raspravama/

načela osiguranja kvalitete u Velikoj Britaniji

/institucionalna razina/

eksternost

/vanjsko vrednovanje/

mjerljivost

/svih aspekata procesa/

vrednovanje obavljaju stručni parnjaci

/peer review/

kontekst osiguranja kvalitete

/u najširem smislu/

modernizacijski proces

- racionalizacija
- birokratizacija
- objektivizacija iskustva i prelazak u impersonalno društvo
- podjela rada i ekonomizam

uznapredovalost osiguranja kvalitete

→ može se tumačiti:
različitim mjestom u
modernizacijskom procesu

uznapredovalost osiguranja kvalitete

→ očigledne razlike:

Velika Britanija : Hrvatska
/ali i ostatak “kontinentalne Europe”/

Velika Britanija

→ pojedinačna sveučilišta:
duga tradicija i razvijene
metode samovrednovanja

→ nacionalna razina:

QAA – Quality Assurance Agency

/od 1997./

QAA

→ integrirani sustav osiguranja kvalitete
visokih učilišta

područno vrednovanje

subject review

+

vrednovanje ustanove

institutional audit

/→ prethodilo mu desetljeće reformi/

QAA

→ metoda: periodični pregledi
periodic reviews

→ postupak uključuje: *samovrednovanje*
ustanove /dokumentirano/

+

posjet vanjskih stručnjaka ustanovi

QAA

izvori financiranja:

- pretplata ustanova
- ugovori s tijelima koje raspodjeluju proračunska sredstva u području visokog obrazovanja
- ugovori s profesionalnim udrugama

RAE

Research Assessment Exercise

- periodična provjera uspješnosti znanstveno-istraživačkog rada
- osnova za dobivanje proračunskog novca
- ali i vanjskih ugovora za projekte
+
općeg ugleda ustanove

RAE

razrađen sustav:

- osoblja koje provodi vrednovanje
 - deskriptora područja
 - granica vrednovanog predmeta
 - indikatora uspješnosti

RAE

osoblje koje provodi vrednovanje:

- izjava o mogućem konfliktu interesa
- ako je konflikt minoran moguće isključenje iz dijela procedure

/svojevrsni pendant samovrednovanju ustanove/

RAE

sociologija

deskriptor područja:

“Kvantitativno i kvalitativno, empirijsko i teorijsko proučavanje društvenih struktura, kultura i svakodnevnih društvenih praksi, što uključuje i životne stilove i materijalni standard života, mišljenja, vrijednosti, i društvene ustanove. Pokrivaju se sva područja društvene teorije, povijesne i usporedne studije, metodologija društvenih istraživanja, filozofija društvene znanosti, te istraživanja o pedagogiji unutar sociologije.”

“Deskriptor uključuje ženske studije.”

RAE

sociologija

granice područja:

“Sva polja sociološkog istraživanja, što uključuje ali nije ograničeno na znanstvena istraživanja u području kulture, gospodarstva i političkog tijela, klase, etničnosti, roda, seksualnosti, hendikepiranosti, dobi, religije, obrazovanja, zdravlja, okoliša, ustanova društvene potpore, tijela, urbanih i ruralnih tema, jezika i društvene interakcije, razvoja i globalizacije.”

RAE

sociologija

granice područja:

“Uzimat će se u obzir sociološki aspekti interdisciplinarnih polja poput demografije, kriminologije, socio-pravnih studija, sociolingvistike, sociopsihologije, psihoanalitičke teorije, medijskih i kulturnih studija, te društvenih studija znanosti i tehnologije.”

RAE

sociologija

granice područja:

“Specijalistička pomoć vanjskih članova tražit će se u područjima izvan ekspertnosti članova ocjenjivačkog suda, što uključuje ali nije ograničeno na antropologiju; poslovne studije i studije upravljanja; komunikacijske, medijske i kulturne studije; razvojne studije; ekonomiju i ekonometriju; pedagogiju; engleski jezik i književnost; zdravstvene studije; povijest; zemljopis i studij okoliša; pravo; lingvistiku; politiku i međunarodne odnose; sport; statistiku; psihologiju; socijalni rad i socijalnu politiku; javne politike i administraciju.”

RAE

sociologija

proizvodi

/outputs/

najmanje 4 po razdoblju

RAE

sociologija

**4* - kvaliteta koja je na vodećoj
svjetskoj razini po izvornosti, važnosti
i akademskoj rigiroznosti**

**3* - kvaliteta koja je međunarodno izvrsna po istim
kriterijima, ali ipak ne spada u najvišu
svjetsku razinu**

RAE

sociologija

2* - kvaliteta koja je međunarodno priznata

1* - kvaliteta koja je priznata na nacionalnoj razini

**nerazvrstano – ispod razine nacionalnog standarda
očekivanja**

RAE

sociologija

A, B, C , D kategorije istraživača

- istraživači na početku karijere

- nužnost obrazloženja

- samovrednovanje

- ukupna ocjena ustanove

RAE

zamjerke:

- **pretjerana rigidnost, pretjerana očkivanja**
- **poremećeni odnosi**
 - 20% administracija
 - 40% nastava
 - 40% znanstveno istraživanje

Korisni linkovi:

Quality Assurance Agency for Higher Education

<http://www.qaa.ac.uk/>

QAA Wikipedia

[http://en.wikipedia.org/wiki/Quality Assurance Agency](http://en.wikipedia.org/wiki/Quality_Assurance_Agency)

Research Assessment Exercise (RAE) 2001

<http://www.hero.ac.uk/rae>

Research Assessment Exercise (RAE) 2008

<http://www.rae.ac.uk/>